

CANLILARIN YEDİ ORTAK ÖZELLİĞİ

Bir varlığın canlı ya da cansız olduğunu yedi ortak özelliğine bakarak anlayabiliriz. Eğer bir varlık canlılığın yedi ortak özelliğinin hepsini birden gösteriyorsa o canlı bir varlıktır.

Canlıların ortak özellikleri şunlardır: Büyüme, beslenme, hareket etme, çoğalma, solunum yapma, tepki verme ve boşaltım yapmadır.

1. BÜYÜME

Büyüme, canlıların gelişmesi demektir. Her canlı büyür ve gelişir. Bazı canlılar yaşamları boyunca büyümeyle devam ederken, bazı canlıların büyümesi belli bir büyüklüğe ulaştığında durur.

2. BESLENME

Canlıların canlı kalmak ve hayatlarını sürdürebilmek için gerekli olan enerjiyi sağlamak için beslenmeye ihtiyaçları vardır. Bitkiler kendi besinlerini kendilerini üretirler. Ve diğer canlılara besin kaynağı olurlar. Hayvanlar ise kendi besinlerini kendileri üretmedikleri için bitkileri veya diğer hayvanları yiyerek beslenirler. Sadece ot ile beslenen hayvanlara otobur, sadece et ile beslenen hayvanlara ise etobur hayvanlar denir. Ayı gibi bazı hayvanlar ise hem et hem de ot ile beslenirler. Bitkiler kendi besinlerini yapmak için topraktan aldıkları su ile mineralleri ve güneş enerjisini kullanırlar.

3. HAREKET ETME

Her canlı hareket eder. Hayvanlar beslenebilmek, kendilerini tehlikelerden korumak ve çoğalmak için hareket ederler. Kedi, köpek, aslan gibi hayvanlar yürüyerek; yılan, kertenkele, timsah sürünerek; kuş, arı, sinek uçarak; kurbağa, tavşan, kanguru zıplayarak; balık, balina, yunus gibi hayvanlar ise yüzerek hareket ederler. Bitkiler ise köklerini suya uzatarak ve yaprak ve çiçeklerini güneşe çevirerek hareket ederler.

4. ÇOĞALMA

Canlılar, kendi nesillerini devam ettirebilmek için çoğalırlar. Bitkiler genellikle tohum ile çoğalırlar. Bazı hayvanlar doğurarak, bazı hayvanlar ise yumurta ile çoğalırlar. Arılar bitki tohumlarını taşıyarak bitkilerin çoğalmasına yardımcı olurlar. Yumurta ile çoğalan hayvanlar genellikle yumurtaların üzerine kuluçkaya yatarlar. Mikroskobik canlılar ise bölünerek çoğalırlar.

5. SOLUNUM YAPMA

Solunu yapmak canlıların ortak özelliklerindedir. Bütün canlılar solunum yaparlar. Birçok Hayvan gereksinim duyduğu oksijeni akciğerlerine hava çekerek alır. Balıklar ise oksijeni sudan alır. Balıklar sudaki oksijeni almak için solungaçlarını kullanırlar. Solungaçlarından geçen suyu süzerek sudaki oksijeni ayırırlar. Bitkiler solunumları için gerekli oksijenin bir kısmını kendileri üretir. Bir kısmını ise yaprakları aracılığıyla havadan alırlar. Bitkilerin solunum organı yapraklardır.

6. TEPKİ VERME

Bütün canlılar çevrelerindeki etkilere karşı bir tepki gösterirler. Bütün canlılar duyarlıdır yani çevrelerine tepki verir. Bütün bitkiler ışığa ve suya duyarlıdır. Hayvanlar çevrelerini görme, işitme, dokunma, tat alma ve koku alma duyularıyla tanır. Küstüm çiçeği gibi bazı bitkiler dokunulduğunda yapraklarını kapatarak tepki verir.

7. BOŞALTIM YAPMA

Canlılar vücutları için gerekli enerjiyi sağlamak için besinleri yakarlar. Bunun sonucunda ise gereksiz atık maddeler meydana gelir. Her canlı bu gereksiz atık maddeleri atmak için boşaltım yaparlar. Hayvanlar ter, idrar, dışkı yoluyla boşaltım yapar. Bitkiler ise terleyerek, damlama yaparak ve kuru yapraklarını dökerek boşaltım yaparlar.

Çevremizdeki varlıkları özelliklerine göre canlı ve cansız varlıklar olarak ikiye ayırırız.

Hava, toprak ve su canlılık özellikleri göstermezler. Bu yüzden cansız varlıklardır. Bitkiler, Hayvanlar, mikroskobik canlılar ve mantarlar bu yedi özelliği taşıdıkları için canlı varlıklardır.

ARAŞTIRMA ÖDEVİ

1. Virüsler canlı varlıklar mıdır? Araştırınız.
2. Mantarlar, neden bitki olarak sayılmazlar?